

Selvitys koskien valtuustoaloitetta (Kvalt 25.9.2019, §37) Humppilan lasten koulukuljetusten lisäämiseksi**Valtuustoaloitteen sisältö:**

Humppilan kunnan koulujen oppilaiden koulumatkat kunnan keskustaajaman ulkopuolella koetaan turvattomiksi ja raskaiksi.

Monen oppilaan koulupäivä alkaa kävellen tai polkupyörällä matkaten useitakin kilometrejä valaisematonta metsätietä yksin koulukuljetuksen pysäkillä. Koulureppu kirjoineen, tarvittavat liikuntavälineet ja mahdolliset vaihtovaatteet on oppilaan kuljetettava mukanaan säästä ja kelistä riippumatta. Matkan pituus on usein kestänyt lähes tunnin ennen kuljetukseen pääsyä ja sama matka päinvastoin iltapäivällä, koululaiselle ei enää jää voimia harrastuksiin ja liikuntaan.

Koulunkäynti on lasten työtä ja jotta lapsi jaksaisi täysipainoisesti olla mukana koulutyössä, koulumatka ei saa olla liian raskas ja pelottava. Syksyn aikana Humppilassa tehdyt useat susihavainnot ja niiden kuvat pihapiireissämme ja pelloillamme tuo turvattomuutta lisää lastemme koulumatkalle.

Humppilassa palvelut ja harrastusmahdollisuudet keskittyvät kunnan keskustaajamaan. Lapsiystävällinen kunta sivukylien lapsiperheille olisi turvalliset koulumatkat.

Edellä olevan perusteella esitän/esitämme Humppilan kunnan järjestävän ala-asteen oppilaille maksuttoman koulukuljetuksen kaikille taajama-alueen ulkopuolelta kouluun matkaaville sekä antavan myös yläasteen oppilaille oikeuden taajaman ulkopuolelta päästä koulukyytiin, mikäli bussiin mahtuu.

Sivistyslautakunnan selvitys:

Humppilan kunnan perus- ja esiopetuksen kuljetussääntö on hyväksytty sivistyslautakunnan kokouksessa 5/2019 (§50). Koulukuljetusperiaatteiden laatimisen lähtökohtana on se, että oppilaiden oikeusturvan kannalta yhdenvertainen kohtelu turvataan.

Humppilan kunnan koulut ovat Liikkuva koulu-ohjelman mukaisia kouluja, joissa oppilaita kannustetaan liikkumaan mahdollisimman paljon. Liikkuva koulu -ohjelma on ollut osa Suomen hallitusohjelman (2016–2018) osaamisen ja koulutuksen kärki-hanketta. Liikkuva koulu-periaatteiden mukaisesti kaikkien oppilaiden tulisi kulkea ainakin osa koulumatkasta omin voimin. Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaan ”fyysisen aktiivisuuden vähimmäismäärä on kaksi tuntia päivässä, mutta suositeltavaa on kuitenkin liikkua useita tunteja päivässä”.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 2016:51 todetaan, että kunnalla ei koulumatkan vaarallisuuden eikä myöskään pelkästään koulumatkan pituuden perusteella ollut velvollisuutta järjestää maksutonta koulukuljetusta koko koulumatkalle, vaan kuljetus voitiin järjestää lyhyemmällekin matkalle ja oppilas voitiin edellyttää kulkevan osan koulumatkastaan itse. Oppilaiden hakeminen kotipihasta muuttaisi myös merkittävästi kuljetusaikatauluja sekä oppilaiden odotusaikoja. Monet pihoihin vievät tieosuudet ovat hyvin kapeita ja osin hoitamattomiakin, joten koulukuljetuskaluston on hankala käyttää niitä.

Perusopetuslain 32§:ssä määritellään ehdot, joiden täytyessä kunta on velvollinen järjestämään oppilaille koulukuljetuksen. Hallituksen esityksessä koulutusta koskevaiksi lainsäädännöksi (HE86/1997 vp) on 32§:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu mm. että kuten nykyisinkin oppilaat voivat joutua kulkemaan osan koulumatkasta jalan tai muulla tavoin ilman opetuksen järjestäjän järjestämää kuljetusta tai tukea.

Perusopetuslain (32§) mukaan oppilaan koulumatkan ollessa viittä kilometriä pidempi, on oppilaalla oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Humppilan kunnassa maksuton kuljetus järjestetään esioppilaille ja peruskoulun 1.-2.-luokan oppilaille jo siinä tapauksessa, että oppilaan koulumatka on yli kolme kilometriä, joten voidaan katsoa, että kunta järjestää tältä osin parempaa palvelua kuin laki määrittelee.

Koulumatkan vaarallisuutta arvioitaessa tarkastellaan monipuolisesti koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita. Valtuustoaloitteessa mainitaan, että moni oppilas joutuu matkaamaan useitakin kilometrejä valaisematonta metsätietä koulukuljetuksen pysäkillä. Esimerkiksi katuvalojen puuttuminen ei haasta ainoastaan kunnan taajaman ulkopuolella asuvien liikkumista vaan katuvaloja ei ole kaikilla taajama-alueen tieosuuksillakaan. Lisäksi taajama-alueellakin on vilkasliikenteisiä tieosuuksia, joissa ei ole kevyenliikenteenväylää (esim. osa Jokioistentiestä). Metsän eläimistä on paljon havaintoja myös taajama-alueelta, joten tämäkään ei ole yksin taajama-alueen ulkopuolella asuvien haaste.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että yläasteen oppilaille annettaisiin oikeus päästä taajaman ulkopuolelta koulukyytiin, mikäli bussiin mahtuu. Valtuutettu Aira Suikki on toimittanut täsmennyksiä valtuustoaloitteeseen liittyen. Selvityksen yhteydessä on kyseenalaista huomioda täsmennykset, koska alkuperäisen aloitteen allekirjoittaneet eivät ole allekirjoittaneet aloitteesta poikkeavia täsmennyksiä. Täsmennyksissä kuitenkin mainitaan, että oppilaat, joilla maksuttomaan koulukuljetukseen oikeuttavat kilometrirajat eivät täyty, olisivat oikeutettuja koulubussin kyytiin, mikäli bussi ajaa ohi heidän kotitiehaaransa ja jos bussissa on tilaa. Täsmennyksissä esitettiin myös mahdollisuutta maksulliseen kuljetukseen, mikäli bussissa on tilaa. Bussireittejä on useampi ja jollain reitillä bussissa saattaa olla muutama vapaa paikka, joillain ei ollenkaan. Tämän johdosta eri puolilla Humppilaa asuvat oppilaat joutuisivat eriarvoiseen asemaan, koska joku oppilas saattaisi bussiin mahtua ja joku toinen ei. Täsmennyksissä mainittiin myös, että mikäli samassa perheessä on useampia eri-ikäisiä perus- tai esiopetuksessa olevia lapsia ja näistä yhdellä on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, pitäisi perheen muidenkin lapsien olla oikeutettuja kuljetukseen jo perheen sisäisen tasa-arvon vuoksi. Mikäli palvelua järjestettäisiin edellä mainituin perustein, joutuisi erikokoisissa perheissä asuvat lapset eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi 9-vuotias lapsi, jolla ei ole sisaruksia joutuisi kulkemaan neljän kilometrin matkan kävellen, kun taas samanikäinen, jolla on pienempiä sisaruksia, pääsisi kolme kilometriä ylittävän matkan koulubussilla.

Maksuttoman koulukuljetusoikeuden määrittäminen pelkästään taajama-alueen rajojen perusteella aiheuttaisi myös eriarvoisuutta eri puolilla Humppilaa asuvien oppilaiden kesken. Kirkonkulman koululta on toiseen päähän taajama-alueen rajaa noin kaksi kilometriä ja toiseen päähän puolestaan n. 3,5 kilometriä. Toisaalta nykyisillä resursseilla ei pystytä toteuttamaan maksuttoman koulukuljetuksen järjestämistä kaikille taajama-alueen ulkopuolelta kouluun matkaaville oppilaille. Kuljetettavien määrän kasvu edellyttäisi lisäkaluston hankkimista ja tämä puolestaan nostaisi kuljetuksen järjestämisen kustannuksia merkittävästi. Kunnan heikossa taloudellisessa tilanteessa ei ole mahdollista toteuttaa merkittäviä lisäkustannuksia vaativia toimenpiteitä.

Palveluita järjestäessä tulee olla selkeät perusteet. Eri lait korostavat vahvasti tasapuolisuuden ja yhdenvertaisuuden huomioimista päätöksenteossa. Kunnan järjestäessä palveluitaan, on huomioitava se, että palvelut ovat yhdenvertaisesti kuntalaisten saatavilla (Kuntalaki 410/2015, 8§). Myös perustuslain (6§) mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan ja lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti. Yhdenvertaisuuslaissa (5§) todetaan, että viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Hallintolain (434/2003) 6§ mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti.

Sivistyslautakunta toteaa, että koulukuljetukset tulisi edelleen toteuttaa koulukuljetussäännön ja lukuvuoden ajaksi määriteltyjen kuljetusreittien mukaan.